

INTERVIEW CRAIG THOMPSON DOOR KOEN DRIESSENS

“Voor het eerst
geniet ik
van mijn
kindertijd”

Walvissen met diarree, een verscheurd gezinnetje, de ruimte vol troep en een trio underdogs dat de dag redt, dat is zo'n beetje de ecologisch verantwoorde komische kinderstrip die de Amerikaanse, drievoudige Eisnerwinnaar Craig Thompson na zware kleppers als HABIBI en EEN DEKEN VAN SNEEUW maakte. “Met dank aan mijn midlifecrisis.”

© Koen Driessens

Er zijn ontzettend veel gelicentieerde strips, genre Star Wars of My Little Pony, maar er is wel degelijk een renaissance aan de gang in de VS met unieke, author driven kinderstrips.

“Ik werd 40 en maakte de stand van mijn leven op: waarom doe ik wat ik doe? Waarom maak ik strips? En zo kwam ik uit bij het jongetje van 8, 9 jaar dat ik was toen ik verliefd werd op strips.”

In het fundamentalistisch-christelijke gezin waarin de jonge Craig opgroeide waren de krantenstrips (PEANUTS, CASPER, EB HOBBS,...) de enige comics die hij onder ogen kreeg. “Het was zelfs mijn eerste visuele prikkel, want tv hadden we niet. Ik verslond die strips, leerde er-mee lezen.” Typisch Amerikaanse superheldenstrips waren niet aan hem besteed. “*Superheroes are super boring*. Net zoals magie me niks zegt, dat is te gemakkelijk, niet echt. Nee, dan liever een stelletje underdogs dat de wereld redt! (*licht*) Ik las die zondagsstrips zo grondig, staarde er zo vaak naar, dat ze voor eeuwig op mijn netvlies gebrand staan. Zo leerde ik welke indruk krachtige beelden kunnen maken op een kind. En zulke *potent images* wilde ik nu ook aan de kinderen vandaag schenken.”

Niet dus omdat er niet genoeg sterke kinderstrips zouden bestaan?

THOMPSON: “Nee, er zijn ontzettend veel gelicentieerde strips, genre STAR WARS of MY LITTLE PONY, maar er is wel degelijk een renaissance aan de gang in de VS met unieke, *author driven* kinderstrips.”

Vijf jaar geleden signeerde je mijn exemplaar van CARNET DE VOYAGE met een gek figuurtje waarvan ik nu pas begrijp dat het Zacchaeus is, een van de drie jonge helden van RUIMTEKRUIMELS. Was je hier toen al mee bezig?

THOMPSON: “Helemaal niet, maar Zacchaeus is een *little doodle* die ik altijd al gemaakt heb. En ik wist dat ik ooit een strip met hem ging maken. De kleine Frankrufter (in de Amerikaanse versie een *lumpkin*: “Een onzinwoord, samengesteld uit een *lump*, een buil of bobbel, en de Oz-munchkins”) was dan ook het eerste element dat ik klaar had voor dit boek. Het tweede element was het genetisch geëvolueerde kuiken Elliot, die ik ook al twintig jaar teken.

Toen ik besloot hen samen te brengen, kwam het beeld van *outer space* al gauw, dat als een natuurlijke speelplaats aanvoelde voor een avontuur voor kinderen. Bovendien, na verhalen op zee, in de sneeuw en in de woestijn was de ruimte weer zo’n weidse open plek voor totale artistieke vrijheid. En pas daarna kwam Violet, die gebaseerd is op het dochtertje van vrienden van ons. Zij en haar ouders waren de missing link voor het boek.”

Zacchaeus, Elliot en Violet zijn vrij eenvoudige personages, zoals het avontuur nogal rechtlijnig is, maar het is hun interactie die ze bijzonder maakt.

THOMPSON: “Ja, het is de energie die deze drie totaal verschillende personages teweegbrengen die me interesseerde. Zacchaeus is erg fysiek, op het gewelddadige af, en impulsief, Elliot is neurotisch en gevoelig en Violet is *the straight guy*, die alles in goede banen leidt. Samen vormen ze de perfecte held.”

RUIMTEKRUIMELS speelt tussen de sterren, maar gaat eigenlijk over onze Aarde. Dezelfde thema's als in EEN DEKEN VAN SNEEUW of HABIBI komen hier aan bod: familie, spiritualiteit, sociale klassen, milieu.

THOMPSON: “Inderdaad, het enige verschil is dat dit een uitgesproken komisch bedoeld boek is, met een grap op elke pagina. En voor het eerst voer ik een echt hecht gezinnetje op. Wat ik zo bewonder in onze vrienden Dan en

Azure, Violets echte ouders, is dat ze erin geslaagd zijn hun kunstenaarschap intact te houden ondanks hun ouderschap. Precies omdat ik bang ben dat mijn creatieve vermogens eronder zullen lijden, heb ik zelf geen kin-

deren. En omdat ik een ongelukkige jeugd had natuurlijk. Pas nu, met RUIJTEKRUIJELS, geniet ik van het plezier van de kindertijd.”

Schrijven voor kinderen wordt

Precies omdat ik bang ben dat mijn creatieve vermogens eronder zullen lijden, heb ik zelf geen kinderen. En omdat ik een ongelukkige jeugd had natuurlijk.

zwaar onderschat. Vond je dit moeilijker te doen dan je ‘zware’ graphic novels?

THOMPSON: “Goede vraag. Ik weet het niet. Het tekenen was hetzelfde labeur. Het schrijven was *real fun*, maar vooral de promotietour is anders. In de VS ben ik nu enkel in scholen geweest en het was heel fijn eens tussen kinderen te zijn. Dat zijn ongelooflijk enthousiaste lezers: als ze ergens van houden, dan gaan ze er ook helemaal voor. Hier in Europa (*Thompson begon in Leuven en Antwerpen een zes weken durende Europese tour, kd*) ontmoet ik vooral volwassen lezers, maar die zijn ook heel enthousiast. Ik heb het boek ook bedoeld voor alle leeftijden, een beetje als de **Pixar**-films of **THE SIMPSONS**, waar zowel kinderen als volwassenen van kunnen houden. Er zit in het boek ook veel dat enkel volwassenen eruit kunnen halen, bijvoorbeeld de bijbelse referenties van Elliot of alles wat Violets ouders doormaken. Je hebt het misschien niet gemerkt, maar Violet (paars!) is de mix van haar vader Garnet

— een rood mineraal (*granaat, kd*) — en haar moeder Cerulean — een soort blauw (*ceruleum, kd*). Bovendien staan de kleuren rood en blauw in de VS voor respectievelijk de Republikeinse, conservatieve partij, vertegenwoordigd door de stugge, working class hout-hakker Gar en de Democraten of progressieve partij, met Cera als de vriendje, artistieke ontwerpster.”

Thompson heeft zich ook uitgeleefd in woordgrapjes, waar de vertaler een flinke kluif aan gehad heeft. Zo werd het geheime ruimtelaboratorium Lab Star (in de vorm van een kreeft, *lobster*) in het Nederlands het Krabb Lab, het veilige high society ruimtestation Shell Tarr (*shelter*) werd Oezz-Turr (oester), Gars ruimtesleper Freedumb werd Vrijdom, de vervuilde Mucky Way (Milky Way!) werd de Zure Melkweg, de robotnanny met letterwoord C.H.A.P.E.R.D.R.O.N.E kreeg ook een creatieve Nederlandstalige invulling. Ondanks de vele scatologische verwijzingen (altijd een succes bij de kids!)

wordt er gelukkig nergens het al te Hollandse woord ‘poep’ gebruikt.

De Engelse titel **SPACE DUMPLINS (van dumpling, knoedel) doet me zowel denken aan TAKING A DUMP (een grote boodschap doen) of een DUMP, een stort, als aan de kleine helden van het verhaal.**

THOMPSON: “Ja, **DUMPLING** is een soort *term of endearment*, een koosnaamje, dat tegelijk schattig als walgelijk klinkt. Ik wou met de titel een toon treffen als bijvoorbeeld **GHOSTBUSTERS**: een beetje *low brow*, B-film-achtig, maar toch nog cool.”

En de *dumplings* zijn, net zoals de ruimtetwalvissen, natuurlijk ook een verwijzing naar **MOBY DICK**, waaruit Thompson citeert in de aanhef van het boek: “Ze hadden ook knoedels; klein, maar stevig en precies rond. Onverwoestbare knoedels.” Het vervolg van deze passage uit **MOBY DICK** (waarin nog vaker naar *dumplings* verwezen wordt, onder andere bekend is de quote “*Hell is an*

Een boek van 100 pagina's zou qua marketing misschien verstandiger zijn geweest, maar een dik boek geeft juist de gelegenheid nog meer tijd door te brengen met je helden, het verhaal nog meer te laten meanderen.

idea first born on an undigested apple-dumpling) is zuivere literaire comedy: "I fancied that you could feel them, and roll them about in you after they were swallowed. If you stooped over too far forward, you risked their pitching out of you like billiard-balls."

THOMPSON: "Ja, ik hoopte al dat sommige lezers dat citaat zouden opzoeken en de rest zouden lezen, zodat ze ook de humor van Herman Melville

konden (her)ontdekken. Een extraatje, een gevuld paasei (lacht). De eerste hoofdstukken van Moby Dick zijn pure slapstick. Ik wist al heel gauw bij het schrijven dat er iemand opgeslokt zou worden door de ruimtewalvis en dan kom je onvermijdelijk bij drie mogelijke klassiekers uit: PINOKKIO, het bijbelverhaal van Jonas of MOBY DICK. Ik ben al lang een fan van MOBY DICK. Dat moest er ooit uit komen. En het is natuurlijk ook het perfecte verhaal om de

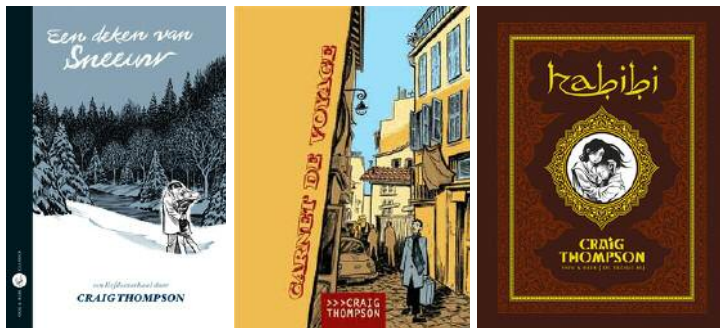
menselijke uitbuiting van de natuur mee uit te drukken."

De walvissen hebben iets dubbelzinnigs in RUIMTEKRUIMELS. Enerzijds zijn zij het die de ruimte vervuild hebben, zoals de grote (olie)maatschappijen onze Aarde naar de maan helpen, anderzijds zijn zij ook slachtoffer: save the whale enzoverder, precies wat Violet en co willen doen.

THOMPSON: "Ja, ik laat ze met opzet wat ambigu, maar vreemd genoeg zijn jonge lezers juist dol op de walvissen: die moet ik altijd tekenen op signeersessies. Dat is oké voor mij, ik wilde ook niet echt een moreel standpunt innemen hier. Er zijn in het boek dan ook geen *bad guys*. Niemand wordt slecht geboren — op een enkele uitzondering na."

Sommige bad guys van recensenten verwijten RUIMTEKRUIMELS te lang te zijn. Maar 320 pagina's is nog altijd

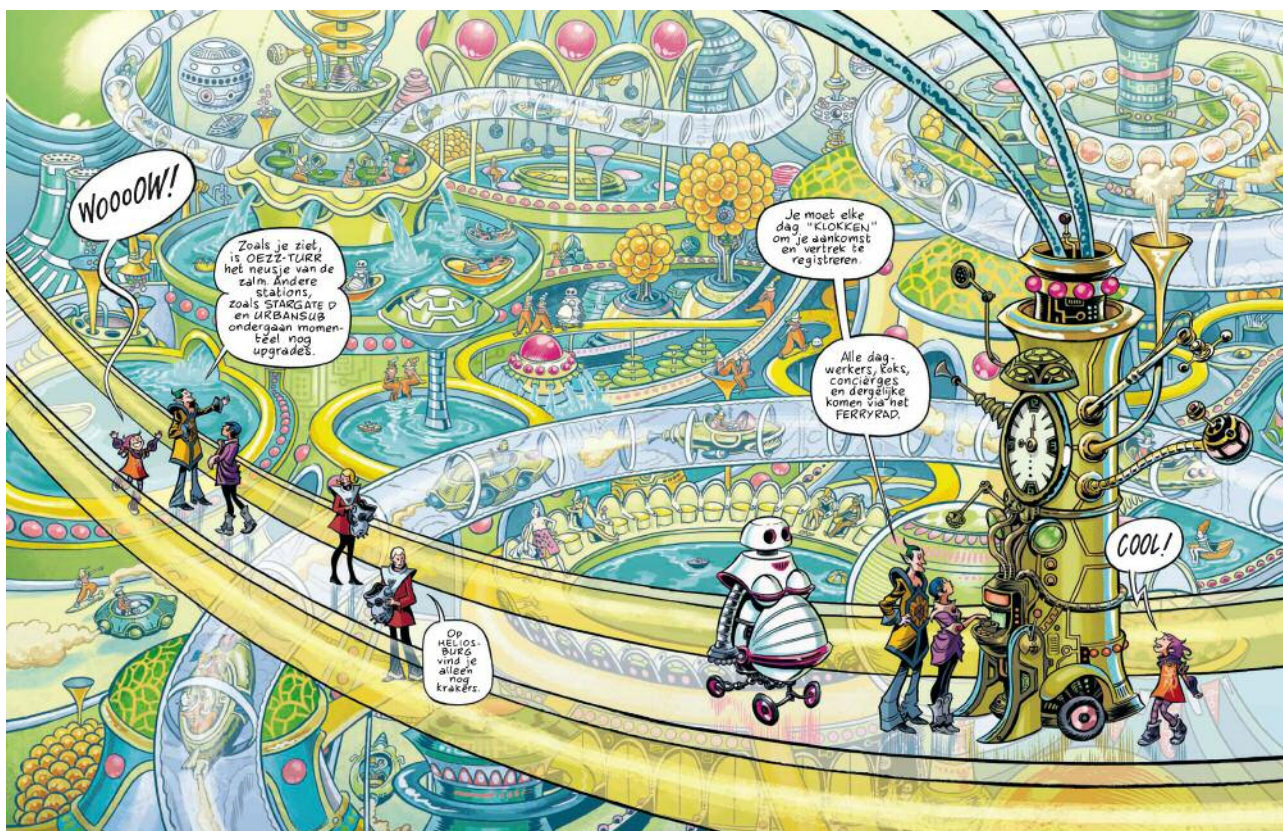
De andere vertaalde strips van Craig Thompson: EEN DEKEN VAN SNEEUW, CARNET DE VOYAGE en HABIBI, allen verschenen bij Oog & Blik | De Bezige Bij.

maar de helft van je vorige boeken...

THOMPSON: "Je bent er op een tweetal uur doorheen. Zoals een film. En kinderen houden wel van een uitdaging. Als kind vond ik het zelf juist leuk dat ik niet alles snapte van wat ik las. Een

boek van 100 pagina's zou qua marketing misschien verstandiger zijn geweest, maar een dik boek geeft juist de gelegenheid nog meer tijd door te brengen met je helden, het verhaal nog meer te laten meanderen."

Vandaag worden meer graphic novels dan ooit gemaakt en gelezen. Als ik voor studenten spreek, merk ik dat ze vandaag allemaal stripboeken lezen.

Ondanks je prijzen worden je boeken in Europa beter onthaald dan thuis in de VS. Frustreert dat niet?

THOMPSON: “Geen sant in eigen land, hè. Tja, graphic novelists worden in de VS minder gewaardeerd, maar toch evolueert het Amerikaanse publiek. Vandaag worden meer graphic novels dan ooit gemaakt en gelezen. Als ik voor studenten spreek, merk ik dat ze vandaag allemaal stripboeken lezen. De jongeren vooral BONE en AMULET, de ouderen **Marjane Satrapi** en **Alison Bechdel**. In mijn tijd lazen studenten nóóit strips. Net zoals in Europa maken in Amerika vooral strips en kookboeken de boeksegmenten uit die nog altijd steeds beter gelezen worden.”

DAGELIJKSE KOST, de graphic novel, we kijken ernaar uit!

Is het omdat het voor kinderen is, dat je voor het eerst ook in kleur werkte? Of liet werken, door inkleuder Dave Stewart (niet die van The Eurythmics natuurlijk).

THOMPSON: “Hij lijkt wel op die Dave Stewart. (lacht) Inderdaad, in de VS moeten kinderboeken in kleur. Overigens verschijnen er ook steeds

meer strips voor volwassenen in kleur, wat te danken is aan auteurs als **Chris Ware**. Ikzelf werk liever in zwart-wit. Ik hou van grote zwarte vlakken en duidelijke lijnen, als in kaligrafie. Voor RUIMTEKRUIMELS heb ik me dus moeten inhouden, wat maakte dat ik eigenlijk niet zo gelukkig was van mijn tekenwerk. Tot het ingekleurd werd.”

Nu je je hebt kunnen uitleven in een kinderboek ga je hierna weer een zwaarder boek, voor volwassenen maken?

THOMPSON: “Ik ben bezig aan een *research driven* boek over China, maar ik heb, nu ik een veertiger ben, geen zin meer mezelf weer jaren als een kluizenaar op te sluiten, zoals toen met

HABIBI. Dus misschien dat ik iets zoek te doen wat sneller kan, iets dat korter is, of een serie.”

Of weer iets voor kinderen?

THOMPSON: “Dat zou kunnen. Mijn Amerikaanse uitgever zou dat graag hebben, maar ik weet niet of mijn muze me in die richting zal duwen.”